

тільки здійснюватись відповідно до основних процесуальних норм національного законодавства, а й відповідати меті міжнародних стандартів, тобто захищати людину від свавілля влади. Забезпечення даного права відбувається за рахунок його нормативної регламентації та усвідомленості особи про свої права, також за системи процесуальних санкцій.

Література

1. Конституція України: від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.04.2024).

2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: Міжнародний документ від 16.12.1966. Веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 27.04.2024).

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини): Міжнародний документ, Протокол від 04.11.1950. Веб-портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 27.04.2024).

4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст. 88. Веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 27.04.2024).

5. Герасимчук Є.Г., Кравчук І.І. Забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність у кримінальному провадженні. *Юридичний науковий електронний журнал*. Вип. № 10. 2021. С. 500-503.

6. Побережник А.О. Проблемні питання визначення системи та структури гарантій забезпечення права на свободу та особисту недоторканність в кримінальному провадженні. *Право і суспільство*. 2015. № 4 (частина 2). С. 198–205.

УДК 340.12.342.7.001.36(043.2)

Колонська В.М., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Гольдберг Н.О., к.ю.н.

СЛІДИ РУК І НІГ У КРИМІНАЛІСТИЦІ

Сліди рук і ніг людини є одним з найпоширеніших видів речових доказів, які використовуються у криміналістиці. Їх можна знайти на місці злочину, на знаряддях злочину та на тілах жертв і злочинців. Вивчення і дослідження цих слідів може допомогти слідчим ідентифікувати злочинців, зв'язати їх зі злочином і реконструювати події, які відбулися. Трасологія – це галузь криміналістичної техніки, яка вивчає матеріально-

фіксовані сліди, закономірності їх утворення і розробляє прийоми, методи та науково-технічні засоби їх виявлення, фіксації, вилучення і дослідження [3, с. 192].

Візерунки на руках мають багатовікову історію, адже завжди у людей була зацікавленість у їх пізнанні. Про «печатки» на руках кожної людини, «щоб всі знали справу її» згадується ще в Біблії [4, с. 70]. Дактилоскопія — розділ трасології, що вивчає властивості й будову папілярних візерунків з метою використання їх відбитків для ототожнення особи і розкриття злочинів [3, с. 192].

Сьогодні дактилоскопічний метод широко використовується у криміналістиці. За допомогою цього методу можна ідентифікувати особу за відбитками пальців рук. Слід зазначити, що шкірний малюнок пальців рук у різних людей відрізняється. Тому, коли з місця злочину вилучають відбиток пальця і порівнюють його з відбитком пальця особи, яку підозрюють у скоєнні злочину, можна зі 100-відсотковою впевненістю довести, що саме ця людина причетна до скоєння злочину.

Як зазначає вчений – криміналіст В.П. Колмаков – у криміналістиці важливе значення приділяється слідам рук, оскільки: 1) контактування руки з яким-небудь об'єктом відбувається переважно долонною поверхнею кисті; 2) на пальцях і долонях рук є потожирові виділення, які залишають сліди нашарування; 3) шкіра руки має специфічні властивості [3, с. 192].

Відбитки пальців залишаються на всіх предметах, до яких торкається людина. Шукаючи відбитки рук на місці злочину, необхідно знати, до яких об'єктів торкався злочинець. Об'ємні та забарвлені відбитки виявити не складно. Поверхневі сліди рук виявляють: оглядом у косопадаючих променях, проникаючому світлі, обробкою поверхні дактилоскопічними порошками, скурюванням парами йоду, використанням хімічних реактивів.

Більшість поверхневих слідів пальців рук безбарвні (невидимі), оскільки вони утворюються потожировою речовиною. Якщо пальцем торкнутися предмета, залишається потовий (а не потожировий) слід, оскільки на долонях рук і підшвах ніг, на відміну від інших частин шкіри, жирових залоз немає. Жирова речовина може потрапити на долоні рук від дотику до інших частин шкіри, обличчя, шиї, волосся, які сильно змащені жиром речовиною. Якщо палець торкається предмета декілька разів, слід стає не таким насиченим. Спітнілі руки залишають насичені сліди. Дактилоскопічною експертизою також передбачається створення бази даних відбитків пальців людей. За нею можна «пробити» відбитки, зняті з місця злочину, для ідентифікації особи злочинця. Якщо його «пальчики» вліті в базу, ця хвилинка перевірки гарантовано виведе на нього. На сьогодні у нашій країні в такій є відбитки кримінальних елементів і людей, що проходять за різними кримінальними справами.

Водночас у ряді інших країн у базі зберігаються відбитки практично всіх громадян, що істотно спрощує роботу правоохоронцям [2, с. 225].

Дактилоскопична експертиза залишається найпоширенішим видом спеціальних досліджень, оскільки відбитки пальців є «традиційним компонентом» на багатьох місцях злочинів. Крім того, відбитки пальців рук є цінним джерелом криміналістичної інформації, особливо щодо особи, яка їх залишила. На дактилоскопичну експертизу можуть бути надані такі об'єкти та зразки для порівняння: предмети, що містять можливі сліди папілярних ліній людини, предмети, на яких виявлено сліди папілярних ліній людини, не вилучені з поверхні об'єкта, дактилоскопичні плівки або інші клейкі, полімерні матеріали, на які скопійовано сліди папілярних ліній людини, зліпки, отримані за об'ємних слідів папілярних ліній, зображення папілярних ліній, які містяться у матеріалах експертиз: висновку експерта, ілюстративній таблиці, відбитки (відтиски), які містяться в оригіналах дактилокарт.

Щоб встановити збігання пальців рук, повністю функціонує автоматична ідентифікаційна дактилоскопична система, яка аналізує ознаки в закодованих слідах, перевіряє їх за десятками тисяч відбитків, які внесені до масиву, та видає список найбільш подібних відбитків, які потім перевіряються оператором власноруч. За даними дактилоскопичної реєстрації є можливість встановити особу невідомого трупу, розшукати осіб, що зникли безвісти, встановити особу, причетну до вчинення кримінального правопорушення. Якщо не вирішального, то без сумніву істотного значення набувають результати дактилоскопії. Вони дають змогу вибрати основну версію серед інших, притримуючись її, вдається з'ясувати дійсні обставини справи, а також сприяти усуненню істотних суперечностей у свідченнях допитаних раніше осіб [2, с. 225-226].

Окрім відбитків рук, злочинці можуть залишати сліди ніг або взуття. У кримінальних розслідуваннях сліди ніг можуть бути виявлені на землі, в лісі, на дорогах, в житлових і нежитлових будівлях, на місці злочину або на деякій відстані від нього. Сліди ніг і відбитки взуття - це сліди морфологічних особливостей будови стопи, рельєфу шкіри та підшви взуття. Сліди ніг залишаються на місці всіх злочинів, але з різних причин їх не завжди вдається виявити.

Сліди ніг (взуття) утворюються при ходьбі, бігу, стрибках, стоянні на місці. За цими слідами можна з'ясувати як обставини вчинення кримінального правопорушення, так і деякі особливості суб'єкта, який їх залишив, що є необхідним для його розшуку та ідентифікації [1, с. 102]. За слідами ніг можна орієнтовно визначити рід занять конкретної особи, наприклад, ходу моряка, характерний розворот стопи артиста балету. У деяких випадках за слідами ніг можна також визначити психічний стан людини або інші характеристики, наприклад, алкогольне чи наркотичне сп'яніння, втому, травми ніг, надмірну вагу або орієнтовно визначити

характер його дій, наприклад, перенесення важких вантажів. Сліди ніг можуть надати інформацію про тип взуття та деякі його характеристики. За слідами ніг можна ідентифікувати конкретну особу, її взуття, колготки, шкарпетки, панчохи. Звичайно, при ідентифікації взуття необхідно також довести, що сліди взуття, виявлені на місці злочину, були взуті саме цією особою. Ідентифікувати особу, яка носила взуття, можна також безпосередньо за взуттям, знайденим на місці злочину (наприклад, якщо злочинець взув взуття, викрадене з місця крадіжки, а своє взуття залишив). Таке взуття залишає сліди форми, об'єму, індивідуальних особливостей будови стопи, положення пальців ніг, внутрішньої щиколотки, зовнішньої щиколотки, а також сліди запаху.

Отже, сліди рук і ніг є цінними доказами, які можуть допомогти розслідувати злочини, ідентифікувати злочинців та запобігти злочинам.

Література

1. Алексєєв О.О. Криміналістика: підручник. / Пясковський В.В., Черноус Ю.М., Іщенко А.В., Алексєєв О.О. та ін. Київ: *Центр учбової літератури*. 2015. С. 101–106.

2. Лазебний А.М. Значення дактилоскопії у криміналістиці на сучасному етапі. *Ірпінський юридичний часопис* № 8. 2022. С. 222-229.

3. Матяж А.В. Деякі аспекти ідентифікації людини за слідами рук та ніг. *Редакційна колегія*. 2018. С. 192-195.

4. Полонська Ю.В. Теоретико-правові аспекти вдосконалення дактилоскопічної реєстрації. *Криміналістичний вісник*. 2014. № 1 (21). С. 70–74.

UDC 343.5(043.2)

Kolos N.M., seeker of the first (Bachelor's) level,
National Aviation University, Kyiv, Ukraine
Scientific Advisor: Filinovich V.V., Candidate of Legal Sciences

LEGISLATIVE CONTRADICTIONS OF SUBJECTS IN CRIMINAL OFFENCES REGARDING SEXUAL INTEGRITY AND FREEDOM

Sexual relations between people have been a widespread phenomenon all over the world from the moment of the appearance of human beings on the Earth. This kind of relationship was supervised and controlled even before when the humanity transferred into nations from tribes. In the first form, sexual relations have been regulated by customary law and some adopted acts later. Regulated acts could be enacted by one person – a monarch, or by any form of parliament. Nevertheless, there for sure will be present some contradictions or gaps made by a legislator.

V. Nersesyants defines a gap in law as the absence of a norm in law which, by the content of the current law and by the nature of the social relations that